

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO „SLOVENSKEGA
PLANINSKEGA DRUŠTVA“

XXVI. LETNIK ————— 1926 ————— ŠTEV. 6

EPILOG K „ETNI“.

Dr. Jos. Ciril Oblak.

Razmerje med Sicilijo in Italijo je stara rivaliteta. Ljubosumno gleda Italija na arheološko in pokrajinsko še zanimivejšo Sicilijo, ki se vedno bolj razvija. Smatra jo za podjarmljeno deželo in menda ji ne more pozabiti, da je bil italijanski Bismarck, Garibaldi, prav v Siciliji ujet in si je moral z ognjem in mečem njeno ljubezen izsiliti. Oficijelna Italija skrbi pred vsem za svoj Rim in ta skrb sega morda še do Neaplja, drugim doli niže pa kliče: »Pomagajte si sami, in Bog vam bo pomagal.« Iz Rima jim pošljejo svoj blagoslov in Mussolini svoje pretorijance, ki delajo po svoje red in nadzirajo nezadovoljne Sicilijance. Tisto edinstvo, ki se na zunaj kaže zlasti v spomenikih (Garibaldi, Umberto), ni tako debelo, čeprav traja že nad pol stoletja. Moj Bog, in kaj naj rečem o naši S. H. S., o nas, ki živimo komaj šest let skupaj! Zato ne smatram za preveč tragično, ako včasih udarimo ob mizo i mi in rečemo: »Mi smo mi!« in poudarimo, pri vsej svoji »nedarovitosti« ali po kranjsko rečeno: zabitosti, svojo vsaj razmeroma visoko kulturo, ki je postavljena, mislimo, na solidnejšo podlago ko ona — onstran Zidanega Mosta..., in če ne kleknemo pred vsakim Xičevičem takoj na kolena... Posebno, dokler tako pridno plačujemo davke... Ta naša mentalnost še ni nobena nesreča za državo.

A propos! Prav na potu smo brali o neki razpravi, menda v Milanu. Tu je neki Kalabrežar malo zarobantil. Hitro ga je podučil predsednik, da naj nikar ne misli, da je kje v Spodnji Italiji ali celo v Siciliji in — galerija mu je ploskala! S časopisjem vred!

Tudi po kvaliteti cest se vidi razlika med Gornjo, Srednjo in Spodnjo Italijo, a kaj še le Sicilijo. Ceste onstra Apeninov so v Italiji sploh zelo neenotne. Kaka razlika med našimi! Od Kranjske Gore pa doli do Bele Krajine ena sama lepa trda bela cesta iz trdega sivega materijala, — okoli Ljubljane sicer ne prav vzorna — vendar še vedno ideal! Takale italijanska cesta v Spodnji Italiji pa je ponekod bela in široka, gladka, morda kakih 10 do 20 km, naenkrat pa

kakor odrezana postane slabša ko najslabša naša kantonska; tu je zopet tlakovana, zdaj je siva, zdaj rjava, rdečkasta, skoro črna, zdaj skoro zelena, naenkrat pa vsa čarasta, da izgleda kakor hlače kakega laškega konjskega mešetarja.

Zato smo tudi mi že v Termini dali kolesu vsaj za nekaj časa slovo in se zaupali najzanesljivejšemu prijatelju vseh biciklistov — »luki matiji«. Popolnoma pa smo mu zaupali naš transport izpod Etne tja gori v smeri proti onim krajem, ki te spremljajo vsepovsod, ko ti postane tako mehko pri srcu in duši, kadar se jih spomniš na daljnem potu, kakor ob spominu na ono blaženo dobo mladosti, ki sloni na njih...

Prav na Etni sem si pri vsem veličastju prirode tako zopet zaželel naših krajev!

Krevsati in krampati ure in ure po črni lavi — to ni za Kranjca, sina slovenskih planin! Njemu se hoče trde, sive skale, odete v svetlo zelenje; hoče se ti vedrih planinskih trat, opasanih od temnih gozdov, hoče se ti krivenčastega ruševja, krvavega sleča in belih pečnic, hoče se ti divjih koz in glasnih planinskih ptic... Hoče se ti pa tudi tistega pridnega, deloljubnega in vernega naroda... Ven hočeš iz dežele beračev in postopačev, iz naroda, ki ne dela razlike med mlado vrano in drobnim vrtnim pevcem!

Tam bom zopet videl že v zgodnjem jutru kmeta s koso na rami, pojoča dekleta s srpi in motikami, — dočim gre tu največkrat kmet, ki ni kmet, na delo ob uri, ob kateri hodi navadno gospod v kancilijo.

Z Bogom Etna! Z Bogom Sicilija, z Bogom Italija!

Pozdravljam vas, vse ve neštete mogočne katedrale, vi veličastni spomeniki nekdanje rimske mogočnosti! A ljubše ste mi ve male bele slovenske cerkvice na naših gorah, vi ljubki spomeniki slovenske skromnosti, a resnične vernosti in uboštvu našega naroda, pa vendar obenem njegove duševne lepote in mogoče tudi njegovega duševnega bogastva... Kajti ta narod je bil velik pesnik, ko jih je postavljaj na najlepših točkah sredi večnolepe prirode, nič manjši ko oni, ki je uvedel zvonjenje v tistem večernem mraku. Kdo drugi vidi morda v njih kako drugo stran; jaz kot esteta vidim v njih velik kos — narodne poezije. Bele cerkvice na naših gorah so naša posebnost. Pozdravljena, slovenska domovina!

Predvsem in še posebej pozdravljen ti krasni naš jugosloveski gozd, ti največji kras naše domovine, ti večni vir lepote in poezije! Dal si nam našega Cankarja, v tebi se je pojila romantika Ivana Tavčarja, iz tebe je zajemalo toliko drugih, ki so izvoljeni!

Ko se mi je kmalu za Logatcem gori pred Verdom skozi svetle vrzeli temnozelenih hoj prikazivala rajsko lepa podoba Ljubljanske

kotline, doli pod menoj svetla Vrhnika s Sv. Trojico, tik pod gozdnatim bregom Bistra, v dalji Ljubljansko barje, ki ni več barje, prepasano od Ljubije in Ljubljanice, v ozadju za Vrhniko najslikovitejše sredogorje Jugoslavije — sinji Polhograjski Dolomiti, za njimi kraljevski Triglav, frontalno za Ljubljansko ravnino pa kolosalna, toli bizarna in raznolika falanga Kamniških planin — se mi je orosilo oko nad toliko lepoto...

Saj to je najlepša slika naše domovine: od nikoder se ne privoziš v našo državo tako triumfalno kakor z Logaške planote v Ljubljansko-Gorenjsko kotlino, ko se pogrezaš vanjo polagoma skozi temne gozdove Cankarjeve pokrajine med Vrhniko in Borovnico... Čudim se, da tega še ni nikdo omenil, te slike nikdo reproduciral, čeprav jih je to že toliko občutilo!

V tujini se naučiš ceniti, spoštovati in ljubiti svojo domovino. Tedad sem razumel Angleža, ki je proglasil Gorenjsko kotlino za najlepšo v Evropi. Za vse Sicilije tega sveta je ne dam!

Pozdravljen i ti, Etna, tam v dalnji daljini! Ali na tvoje teme, h tvojemu žrelu nikdar več ob tem času. Zato pa mi uhajajo moje misli v tvoje podnožje, kjer sanja in spi kultura davnih dni, kjer so spomeniki one slavne dobe, od katerih živijo današnji neslavni nasledniki tiste stare neslavne dobe...

Pozdravljeni i Vi, neodrešeni mili bratje! Vstal Vam bo enkrat svetli dan nič manj veličastno kakor meni takrat na vrhu Etna!

Dr. JULIJ KUGY, „KRALJ JULIJSKIH ALP“.

II. Dr. Kugy, vzgojitelj človečnosti v planinstvu.

Dr. Jos. Tominšek.

(Konec.)

Njegova knjiga je njegovo življenje, ni pa životopis. Životopisa ni sestavljal po zapiskih. Kar je životopisa, to beremo v 3 vrstah na str. 8 pod črto: »Rojen sem leta 1858, sem bil 1868—1876 na gimnaziji v Trstu, 1876—1881 na vseučilišču na Dunaju, sem bil za doktorja prava promoviran 1882. Že leta 1883 sem postal po nenadni smrti svojega očeta vseprezgodaj šef naše trgovske hiše.« Nič več. Vse ostalo je strnjeno z njegovim planinstvom in odseva iz njegovega delovanja in mišljenja, tako da dobimo živo sliko rasti, razvoja, utrjanja v nazorih do polne zrelosti in modrosti, najnazornejši nauk o vzgoji za pravi, delavni, pogumni, bodri idealizem, dvignjen v realne višine te zemlje, v planine, a obenem kličeč zemljane še višje, tja gori, »kjer svetov ne zmeri oko...«

»Moje planinstvo korenini v ljubezni do prirode«, s tem stavkom začenja svojo knjigo. V predgovoru pa pravi: »Beseda planinski

šport me je vedno nekaj zbolela. Kaže mi preveč na površnost. Ne išči plezalnih prilik v gori, išči njeno dušo. Moja knjiga ni športna knjiga. Tudi ni vodnik ali kaŕipot . . . Je zahvala. Visoka pesem bi rada bila, zapeta v slavo in hvalo gora. Planinstvo mi je bilo vedno srčna zadeva.« — To so mu planinska načela.

Takisto v predgovoru stoji geslo, po katerem je, kakor knjige, uravnal vse svoje življenje: »Ako me vprašate, kakšen naj bo planinec, bi rekel, planinec bodi resnicoljuben, plemenit in skromen«. Zares, tak bodi vsakdo, kdor hodi po planinah — ali ne. Takega se kaže dr. Kugy na vsaki strani svoje knjige, v občevanju s svetovnjaki in z ubožnimi pastirji, divjimi lovci, tihotapci, s pravičnimi in z grešniki. Seveda moramo njegove lastnosti zbirati po celi knjigi.

S humorno skromostjo nas seznanja s posebnostmi in slabostimi svoje osebe. Ko se na str. 249/50 primerja z vitkim, urnim podjetnim prijateljem Bolaffiom, tedaj izvemo, da je Kugy orjaške postave in je že leta 1886 tehtal 106 kilogramov; zato so pri prehodih čez snežene ali ledene mostove spremljevalci sklepali: »Ako Kugyja nese, bo tudi nas.« A s to orjaško postavo je bila združena izredna moč mišic: »Ker sem zrasel v trdi šoli trentske divjih lovcev, sem bil v visokih planinah tako domač kakor medved v svojem gozdu. Sploh je bilo nekaj medvedovskega na meni«. Tudi na drugem mestu (str. 11) pravi o samem sebi: »Mislim, da bi bil jaz postal dober kmet. Večkrat se mi je dozdevalo, da bi se mi bolj prilegal kmečki stan nego stan suhoparnega jurista.« — V vsem svojem nastopu se je zavedal razlike med svojo kmečko utrjenostjo in med občutljivostjo izolikancev. »Pa saj pravim, da sem kmet«, ugotavlja z ljubeznivo samoironijo (str. 128), ko pripoveduje o svojih bivakih na prostem (prebil jih je nad 200, tudi v višini 4000 m, pri mrazu 15 stopinj pod ničlo), pri katerih se je on imenitno počutil in izborno spal, on »kmet«, izolikanci v njegovi družbi pa so mnogo trpeli.

In kako srčkano-resnično priznava (str. 69): »Počitek je zares eno najlepših poglavij v življenju planinca.« Sploh rad poudarja svoje prav človeške slabosti. Na raznih mestih pravi, da mu naglica ni prijala (str. 249, 280, 301); kakor bi hotel s tem se opravičiti, da je baš z neverjetno naglico dovršil nedosegljive rekordne ture, ko je n. pr. v enem dnevu preplezal Hochalm in Ankogel (str. 134), ali pa, ko se je (str. 52) v hudi zimi ponoči pripeljal iz Trsta v Mojstrano, takoj nastopil najtežjo zimsko turo na Triglav, jo dovršil in bil zvečer ponoči zopet na potu v Trst — edinokrat tedaj mu je jekleni vodnik Komac pod ledenim Triglavom omagal, tako da se je na visoki vrh povzpel Kugy sam. Táka je Kugyjeva — počasnost; a podatke si

moramo zbirati po knjigi sami . . . In kolikokrat je dr. Kugy preke nedelje in dveh noči izvršil iz Trsta impozantne ture, v pondeljek pa je bil pri svoji mizi mirno na delu.

Pa vendar pravi (str. 264), da zjutraj prav nič rad ne vstaja zgodaj, da celo želi, naj bi — deževalo, da bi mogel naprej ležati . . . Njegova planinska oprava je bilo dolga leta kaj enostavna: cepin, vrv, dereze, lodnat jopič, v lahkem nahrbtniku kruh, sir, slanina, včasih tudi kepa trentske polente — to je bilo vse, tudi za bivake. Pozneje se je privadil dasi nerad tudi na moderne priprave. Všeč mu je spalna vreča; zdi se mu imenitna iznajdba, ki pa ima to slabo lastnost, da človek, ki je zvečer zlezel v tako vrečo, zjutraj — ne mara ven iz nje (str. 301)!

Ko nas vodi po svojih stoterih turah, izmed katerih je navadno vsaka za se prvovrstna, s kojimi je od vseh strani obplezal in preplezal Triglav, Razor, Prisojnik, Jalovec, Mangart, Ponce, Viš, Montaž, Kanin, Dolomite, M. Rosa, M. Blanc, Matterhorn i. t. d., pa ne morda samo te občeznane vršace, ampak in v prvi vrsti tiste vrhove, žlebove, škrbine, police, ki so množici povsem tuje, večkrat celo brez imena, zatočišče divjih koz in divjih lovcev, večkrat kar nepristopne, a Kugyju baš zato najljubše — pri vsem tem se vede Kugy, kakor bi ne bil tisti nedosežni veleturist, ki so ga občudovali največji nemški, francoski in italijanski, ter vzneseno ga ljubili slovenski vodniki. Ni mu na tem, da bi svoje ime proslavil z zmago nad glasovitimi vrhovi; goram se moramo, tako nas uči, bližati zaradi njih lepote. Tákih, sicer pozabljenih gora se spominjajmo v časih, ko nam življenje naprti skrbi in razočaranja (str. 278). Le vmes čitamo kako suho opazko o njegovi čudoviti planinski moči in spretnosti; n. pr. da se mu ni nikoli zdrsnilo (str. 256); da je pri nekem bivaku visoko v M. Blancu moral ponoči v hudem mrazu svoja vodnika batinati in bunkati, ker bi sicer zaspala in zmrznila (str. 256). Na grebenu Schreckhorna ga je zasačil tak vihar, da je moral cepin zabiti v sneg in led in se nanj privezati; če ne, bi ga bil veter odnesel. Tam je bilo edinokrat, pravi dr. Kugy (str. 231), da je moral hoditi po vseh štirih. A koliko in kolikokrat je prehodil najstrmejše grebene, ne da bi to posebe poudaril! N. pr. tudi greben na Pelcu v Trenti, ki je po Kugyjevi trditvi (str. 77) najdrznejši in najožji v Julijskih Alpah. (Prim. dr. Tuma v Plan. Vestn. 1921, str. 170, in 1922, str. 183).

Na kak drzen način si je znal Kugy pomagati v najtežavnejših položajih, čitamo z grozo n. pr. na str. 112: odkrivajoč enega izmed 5 novih potov na Viš od severne strani, je Kugy neprehodno mesto v silni strmini premagal le tako, da so se on in njegova spremljevalca

postavili vsi trije pokoncu eden na drugega, Kugy kot najmočnejši in zanesljivejši seveda spodaj. — Kot svojo najdrznejšo in najnevarnejšo turo omenja in — izjemoma — točno opisuje (str. 187) prvi vzpon na »Cime Gambon« iz Špranje; kaj je v tistem terenu s svojimi 3 spremljevalci počel in dovršil, to imenuje sam blaznodržno. Da so srečno uspeli, pripisuje pomoči štirih angelov varuhov, vsakemu enega. — Nobena nevarnost ga ni spravila z ravnotežja. Na Col de Pierre Joseph se je moral z vodnikom stisniti za skalico v sredi žleba, skozi katerega so se neprestano valili plazovi, kamenje, led; pod to skalico sta sključeno tičala z vodnikom ves dolgi dan, na levi in desni, nad njima pa je grmelo in drvelo. Bil je ravno Kugyjevo rojstni dan. Nič nista govorila. Le to je rekel Kugy: »Danes je eden najveličastnejših dni mojega življenja.« A vodnik (glasoviti Daniel Maquignaz) mu je odgovoril: »Je vous admire« (Jaz Vas občudujem).

Pri vsej fenomenalni bravuroznosti tur vendar Kugy ne govori o svoji bravuri, pa tudi ne o obupanju v najtežjih položajih. Ubrana umerjenost je v vsem početju in mišljenju, trdno zaupanje v sebe in v višjo usodo, tihi radostni mir. Ko je 6. febr. 1905, pozimi po neverjetno težki opasni turi premagal severno steno Montaža, je, kakor pravi, na vrhu zarek slišal angelce peti (str. 183). Isto steno je — v spremstvu Bolaffia — bil preplezal prvič v nedeljo, 24. avgusta 1902, z »divjim« Jožetom Komacem. Dospeli so bili baš do najnevarnejšega mesta, ki ga še ni nihče zmagal, ko je na Višarjah zazvonilo opoldne. »To je bila slika, ko so naši ljudje sneli klobuke in nekaj trenutkov, proti Višarjam sklonjeni, utihnili. Božji mir je plaval s pretresljivo svečanostjo skozi stene in vse je poslušalo v pobožnosti in ponižnosti.« Kako so potem plezali v doslej nepristopnih stenah in kako je Kugy občudoval »divjega« Jožeta Komaca — o samem sebi ne govori nič — in kaki občutki so ga navdajali, to se ne da sporočati, to je treba čitati (str. 169—172)! Blaženi, skromni, dobri Kugy... Boli ga, da so to njegovo božanstveno »pot« pozneje priredili za povprečne planince, jo zaznamovali, profanirali.

Dr. Kugy se je (gl. str. 7) v planinca razvil iz leta 1875 in do viška izpopolnil sam, po lastnih opazovanjih in izkušnjah. Vse je na njem samoniklo. Zato so tudi njegovi planinski nauki — kajpada brez neposrednega poučnega namena — po knjigi raztreseni povsod tam, kjer kak resničen slučaj daje za to povod. Tako naletimo vmes med pripovedovanjem na zlate resnice, kakor: »Nikar ne misli, da je v gorah vedno nedelja« (str. 181), ali: »Pravi planinec imej vedno pogum, da se odpove načrtu, ki se mu pri bližjem preudarku ne zdi več prav prikladen, in si izbere drugega. Planinstvo naj ne bo breme niti dolžnost, ampak veselje.« (str. 82).

Vevnice čez sedlo Žagarce Kugy in Andrej Komac nista mogla doseči; dasi s težkim srcem, sta se vdala pomislekom treznega razuma in pustila nerešenega enega glavnih problemov v Julijskih Alpah; kajti umetnih sredstev (zabijanja klinov i. dr.) se nista hotela poslužiti, češ, potem bi jih zmaga ne veselila. Pri tej priložnosti pa nam je podal Kugy zdržema nekaj planinskih nauk (str. 90—91): »Trdil bi, da s porazi spoznamo kako goro bolje nego z zmagami; zlasti se nam odkrijejo mnoge skrite podrobnosti . . . Preudarjati moraš vedno, udari pa le tedaj, če možni uspeh odgovarja velikemu zalogu . . . Gore naj ne bodo naši sovražniki . . ., skaterimi si gremo merit svoje moči. Alpinizem ni boj in ni bojno stanje. Boj more nastati le včasih kot epizoda, je le podoba. Temelj alpinizma mora vedno biti čista ljubezen do prirode in do planin, pristrčno uglabljanje v njih življenje, njih bistvo, njih dušo . . . Prva krepost planinca bodi skromnost. Saj so planine tako velike in tako strpljive. Tako mnogo prenašajo. Za mnogo zmago, ki dozdevno stavi človekovo energijo in spretnost v najsvetlejšo luč, se mora on zahvaliti vendar le njihovi dobrohotnosti. Tiho so gledale in mu niso hotele braniti. Njihovo orožje je mirovalo. Kadar pa enkrat resno zamahnejo, zadenejo nezmotljivo in uničujoče. Kdor jih pozna, nihče se ne bo resno smatral močnejšega nego so one.«

»Samo ljubezni odpirajo planine vse svoje bogastvo in globine svoje duše. Celega moža hočejo, polno vdanost, srčen pogum in resnično navdušenost. Potem pa tudi dajo ljubezen, in kogar ljubijo, njega dvignejo visoko k sebi in ga poveličajo in obogatijo. Blagor mu, ljubljencu planin! Gradijo mu najlepše zlate mostove, in celo tam, kjer se zdijo zgrajene v strašni veličini in nedosegljivo, mu večkrat pustijo majhno, četudi omajno in omotično lestvico, po kateri se more povzpeti na njihov visoki prestol. Vedno pač ne, zato da ne postanemo objestni in se naučimo biti poraženi. Tam gori pa ga sprejmejo z veličastjem, ga velikodušno odičijo s svojimi častnimi znaki, mu govorijo v srce z besedami, ki jih nikdo ne pozabi, kdor jih je kdaj slišal in razumel . . . Imajo pa bistre oči in opazujejo ostro; če spoznajo, da planinca k njim ni privedla srčna potreba, ampak moda, šport, ničemurnost ali slučajna muhavost, tedaj postanejo osorne . . ., prikrivajo nezaupno svoje zaklade in se zapirajo ponosno, mrzlo, nemo. Takemu tujcu nimajo nič povedati, siromašen

jih zapušča, kakor je prišel. Često se ne vrne nikoli. Tako sem v kratkem videl izginiti mnogo »planincev«, ki so navidezno sijajno začeli.«

»Ako vstopimo v njih dvorane, bodimo skromni gostje v hiši premogočnikov. Vse svoje življene sem se na nje naslanjal kot na močnejšega prijatelja. Tako dobrotne so bile z menoj! Mnogokrat so me tiho vodile, večkrat tolažile in iz težke zemeljske muke zopet dvignile. To nazivljam življenje planinca. Tako sem hrepenel za Vami, tako sem prihajal zaupno k Vam, in tako se hočem, kadar bo moralo biti, od Vas posloviti, o Ve lepe, večne planine!«

Dr. Kugyju ni všeč, če se planinske pokrajine, novi vrhovi i. dr. imenujejo po lastnih imenih planincev; to je nekaka vsiljivost. Imena naj se izbirajo tako, kakor bi jih narod, ki tam biva, sam izbral in kakor odgovarjajo narodovi duši. (Str. 162).

Planinam se naj pusti njih pristnost in nedotaknjenost, a nikar se naj ne vabijo v nje ljudje, ki ne spadajo gori (str. 99). Zato dr. Kugy ne odobrava povsem delovanja planinskih društev, kakor jim tudi priznava njih zasluge. Zdi se mu, da se v planinah, zlasti v Vzhodnih Alpah, vse preveč barva — markira, nabija s klini in prepleta z vrvmi; kajti posledica temu je, da kmalu tam kje nastane ne planinsko zavetišče, ampak planinska oštarija, pri koje mizah in kozarcih se konča ogromna večina »planinskih« tur. (Str. 100). Še manj simpatični so mu rekordavci, ki zabavo in uspeh merijo po kratkosti časa. Ti so najbolj nepristopni in najbolj ponosni hribolazci. Kdor je počasen, ta seveda mora biti skromen; je pa najbrž srečnejši. Saj tisti možje rekordov ne pridejo nikoli do pravega užitka; kajti prepogosto se zgodi, da pride predrzneji, spretnejši, urnejši, ki pobije njih rekord. Saj se z rekordom postavi vsak na javni trg in si naprti preklicano konkurenco... O vsem tem ni v planinah nikakih zakonikov. Vsak naj sodi z iskrenim zdravim umom. Takt in tenkočutnost bosta že privedla do pravega zaključka. (Str. 101).

Kugy je hodil skoraj vedno z vodniki. To so mu nekateri »moderni« samostojneži zamerili. (Str. 133). On pa jih najprej poučuje tako (str. 134): Samostojneži (Führerlose) grešijo ponajveč s tem, da si predstavljajo planinca, ki hodi z vodnikom, za mevžo. Zgodovina planinstva izpričuje, da so največje planinske uspehe dosegli veleplaninci v družbi velevodnikov; taka združitev je najidealnejša in najuspešnejša. Samoobsebi se razume, da mora biti »gospod« v hribolaški tehniki svojemu vodniku ali enak ali vsaj blizu; seveda je pri tem misliti le na velike ture — tu ne pomaga

niti najboljši »vodnik«, če nisi sam prvovrsten. Odkrito in upravičeno pa priznava dr. Kugy, da mu je bilo vedno prav vseč, če je materialno delo pri turah opravil kdo drug. Za nošnjo težko natrpanih nahrbtnikov se ni nikoli navduševal. Nič nečastno se mu ni zdelo, če se je posluževal stopinj, ki jih je izkopal kdo drug, ki je bil za kopanje in sekanje morda sposobnejši nego on. »Ako sicer treba, pa sem bil tudi pri pravilnem kopanju na svojem mestu kakor le kdo; če pa je kdo drug hotel in znal ta posel opraviti, sem ga s prijaznim nasmehom — pustil naprej. Celo to hočem trditi, da tehnično izvežbaneji ni vedno že večji planinec... Bilo je moje načelo, da sem se vedno obdal z najboljšimi; te najboljše pa sem, po svojih izkušnjah in kolikor imam vpogleda v stvar, našel med prvovrstnimi vodniki in ne med najvrlejšimi samostojneži. Da je pri tem treba imeti srečo, se razume; moja klasična spremljevalca-vodnika, Andrej Komac in Jožef Croux, sta bila tudi v moralnem oziru svetla vzora. Kar je najboljše, je vedno slučaj sreče. Priporoča pa se, da se samostojnež šele po večletnem šolanju pri kakem prvovrstnem vodniku osamosvoji... Na manjših turah hodim še zdaj tudi jaz brez vodnika, včasih tudi sam. Tako v Bohinjskih, v Karavankah, na lažje Julijske. Tudi pozimi. Večje polaze sem izvršil brez vodnika le v letih 1879 in 1880 z bratoma Zsigmondy (Emil in Oton), bil sem tedaj na tem, da se jima trajno pridružim, a dve majhni nezgodici, ki sta se zaporedoma pripetili in bi se bili po mojem in Otonovem mnenju dali zabraniti, sta me posvarili. Videl sem preveliko mero odgovornosti in sem se umaknil.«

Odslej je imel Kugy pri vsaki prvovrstni turi — vobče so bile vse njegove ture prvovrstne — vsaj enega spremljevalca s seboj, navadno tudi odličnega planince, pa naj ga imenujemo vodnika ali kakorkoli. Kugy sicer naglaša v prvi vrsti odlične lastnosti svojih spremljevalcev, a bralec ima redno zavest, da je bil duša teh polazov vendarle Kugy sam. Tako je dr. Kugy tekom nad štiridesetletnega hribolazstva preiskusil najtežje vzpone v naših Alpah, a ni pri tem zadela ne njega ne njegovih spremljevalcev nobena nesreča, dasi so bili tolikokrat v skrajno kritičnem položaju. Bistvo je to: bili so prvovrstni, a bili so tudi preudarni, zavedajoč se (če drugi ne, pa vsaj Kugy, takisto Andrej Komac — manj pa »divji« Jože), da je priroda vendar močnejša. Brez te odličnosti v skromnosti bi dr. Kugy ali končal svoje planinstvo za vedno kje v skalah, plazovih, ledu, ali pa bi danes melanholično motril z nezadovoljstvom svoje neuspehe. Takó pa je svetu in nam ostal ohranjen kot pravi otrok solncea. In preživel je vse svoje najožje tovariše. »Nekako čudno me prijemlje, da naj bi bili že vsi, vsi

pomrli. Saj še vendar nisem tako hudo star! In če včasih mislim, da sem — svoj lastni sin, je to vendar le šala.« (Str. 148).

V Julijskih Alpah se mu vodnik sme imenovati le Andrej Komac (str. 131); vsi drugi, ki jih navaja pri raznih prilikah, so mu bili izprva le nosači in pa krajevni informatorji; Kugy se je namreč ravnal po načelu, da deluje pri planinskih podjetjih v naj- ožjem stiku s prebivalstvom samim. To mu je namah pridobilo priljubljenost, a mu tudi zasiguralo uspehe, ki bi bili drugače težko ali sploh ne dosegljivi. Seveda je moral svoje ljudi prej preiskusiti; bil je dober psiholog, ki je znal svoje rekrute zgrabit na pravem koncu, in pokazal se je kot blagega človeka, ki pa je zajedno imponiral; zato si je pridobil njih neomejno zvestobo. In kaki čudni patroni so bili med njimi! Eugenio Piussi, s katerim je Kugy prvikrat poskusil Montaževe stene, je bil opremljen ne s palico, ampak z ogromnim dežnikom, ki ga je krepko držal nad seboj, ko sta v dežju plezala čez strme grebene. (Str. 165). — Ali nosač Peternele (str. 81), ki ga je Kugy najel za turo proti Vel. Kotu. Pravi Kranjskogorec, zamišljen, vedno raztresen, na potu hodeč po svoje, je povsod spotoma našel »kapelice«, to je prostor pod kakim previsom, kamor se je za nekaj časa vsedel in premišljal. Ko so pod Vel. Kotom prenočevali, si je tudi poiskal vstran svojo »kapelico«, si je v njej prižgal ogenjček in je prebudel celo noč ter mislil, mislil . . . Edino fenomenalna (Kugy jo imenuje »divna«) plezalna spretnost Komačeva ga je drugi dan vzdramila do jasnega občudovanja. »Tudi Peternele je davno mrtev. Večna luč na pokopališču v Kranjski Gori mu naj sveti, ko tako tiho leži v grobu in sanja in misli,« tako se ga spominja dr. Kugy (str. 82).

In drugi Kranjskogorčan, Pečar - Bobek, zelo priden in poraben, je poznal svoje gore in je imel očitno za seboj trdo in dobro šolo (str. 58). S prisrčno ljubeznivostjo slika Kugy to čudaško dobričino, svojega mnogokratnega spremljevalca. Kadar so na prostem prenočevali (to je bilo večkrat), se Bobek ni nikoli vlegel k počitku kakor drugi, ampak je sedé obkopalil ogenj in tako prebedel celo noč, neprestano puhajoč iz pipice, in se je oziral okoli kakor kak policist; pipico si je podžigal vedno z gorečo žerjavico, ki jo je držal v roki dolgo in mirno, da so se gledalci kar križali.

Pa še tretji Kranjskogorčan, Rogar - Korobidl (str. 62—64); tudi ta je bil vedno raztresen in je vsako svojo kretnjo v samogovoru vnaprej napovedal. Ž njim si je pozno ponoči Kugy zašel (bilo je leta 1886) v Križki Steni, tako da sta morala v strminah prenočiti, brez vsakega provianta. Kmalu sta se oba tresla od mraza, imela pa nista ničesar, kar bi ju ogrelo. Kar zaprosi Korobidl Kugyja,

naj mu dá tisto steklenico, v katero je bil podnevi nabiral — hrošče. Kugy je začutil zono, a dal je steklenico Korobidlu, ki je potegnil dober požirek špirta iz hroščeve steklenice. In pomagalo mu je. Kugyja pa je bolj in bolj stresal mráz: »kaj ko bi . . . ?« In je vzel steklenico in potegnil . . . Salamensko je žgalo, a pogrelo je. Pa je potem še nagnil steklenico Korobidl, nato Kugy, zopet Korobidl . . ., dokler niso prišle do ustnic — noge hroščev. Eh, premalo je bilo . . . Korobidl je izgubljal samozavest, začel se je bati; v bledi mesečini, ki je obsevala bele skale in čeri, je videl duhove in strahove, jima preteče, — zastonj je bilo vse prigovarjanje Kugyjevo. Le tako ga je nekoliko opogumil, da je užgal svečo in mu jo postavil v skalnem zatišju . . . Kako je Kugy pogrešal »svojega hladno preudarnega, jasno gledajočega, levjesrčnega Andreja Komaca«!

Z Andrejem smo pri Trentarjih. Tam je bil Kugy med svojci; ob njih se je izučil in oni so se povzpeli ob njem. Medsebojno razmerje pa je dobilo idealne oblike, kakor jih srečavamo zares le v najsrečnejših — obiteljih. Pa kaj so bili ti njegovi možje prvotno in pravzaprav? Sami divji lovci, pa kaki! V živi obliki slika dr. Kugy (str. 39) njih neukrotljivo lovsko strast; kajti nikjer še ni našel tako divjega lovskega paroksizma kakor pri Trentarjih. Če so na planinskih turah zapazili kje divje koze, so naravnost zbesneli . . . Kot divji lovci pa so se večkrat po cele tedne potikali po najtežavnejših gorskih kotih in se plazili za plenom. Poznali so zato vse steze gamsov, še več, tudi »steze«, po katerih niti gams ne shodi, ampak le lovec, ki preži nanj. Prehajali so tudi daleč tja preko svojih Trentskih mej, v gamsišča Mojstrane, Kranjske Gore . . .

Med temi drznimi, treznimi, vztrajnimi, bistrimi, z domačimi skalami po gamsovsko zraslimi je iskal in našel Kugy svoje vodnikespremljevalce. — Razumel je njih strast, zato so mu zaupali; skrbno in poln človeške ljubezni jih obenem vzgajajoč, pa jim je skušal to strast obrniti v pravo smer — zato so mu bili zvesti in so ga ljubili. Prvi je bil Anton Tožbar starejši (p. d. Špik), najglasovitejši lovec na divje koze; o njem se je govorilo, da se zna priplaziti v sredo črede gamsov in si iz nje izbrati svoj plen. To je tisti Špik, ki mu je bil 24. aprila 1871 odtrgal ranjeni medved célo spodnjo čeljust, a se je vendar izcelil, užival hrano le po cevi in še — v takem stanju tudi s Kugyjem — živel celih 20 let, ko ga je 24. dec. 1891 ubila smreka, ki jo je podiral.*

* Zgodbo z medvedom je, po zapiskih Antona Črva, vikarja v Trenti 1870—72, natančno opisal na š »Trentar«, Trentski »Aljaž«, tedanji vikar v Trenti, Josip Abram, v Plan. Vestniku X. 1904, str. 5/6. — Še obširneje poroča o Špikovem boju z medvedom Jos. Lavtižar v podlistku »Slovenca« 1925, z

Ko stari Špik ni mogel več prav slediti visokim stremljenjem Kugyjevim, zlasti ko se je naravnost zbal nameravanega prvega vzpona na Suhi Plaz (Škrlatico) — njega vrhove so smatrali okoličani za absolutno nepristopne in skoraj začarane — si je Kugy iskal (leta 1880) mlajšega moža. Reklo se mu je, da je zloglasni divji lovec Matija Kravanja »zopet doma«. Ta rdečebradi dolgin pa je moral priznati, da je presedel 9 let v Kopru, zaradi ponarejanja novcev; s tem se je tudi opravičeval, da je v plezanju zdaj izven vaje; pozna pa vse kraje, kjer so divje koze, »vse polno jih je, zopet jih hoče videti.« In Kugy, dobri Kugy ga ni odbil, ko je »na njegovem ubogem zločinskem obrazu vzplamtela divja lovska strast prejšnjih let« (str. 42). Do trajne zveze pa ni prišlo; Kravanja vendar ni imel tistih planinskih zmožnosti, ki bi bile Kugyja zadovoljile; vrhutega pa je moral kmalu zopet v ječo, in ne morda kot divji lovec — zašel je sploh na slaba pota in se je šele čez dolga leta pomiril in ugnezdil kot mož usmiljene vdove, pri kateri je pošteno preživel zadnja leta. »Tudi od njega se nočem posloviti brez zahvale. Tudi njemu, ubogemu grešniku, posvečujem križec, zaradi hrepenenja po svetlih gorah in njih prevabljivih gamsih, ki mu je dušo izjedalo v temi težkih let v ječi.« (Str. 45).

Ubogi, nesrečni Kravanja je moral pravzaprav kar od kraja stopiti v ozadje in naposled izginiti, ker je istočasno ž njim vstopil v Kugyjevo življenje Andrej Komac, največji, »klasični« slovenski vodnik. Ko nam dr. Kugy z nedosežno finim čopičem slika krepko in vendar tako nežno in diskretno tega svojega ljubljenca, zadrhti srce kakor njemu tako nam, in v blagi milini se nam hoče zasolziti oko. Kugy je zaslutil, kakor bi mu bil ta njegov nepozabni pomočnik in tovariš poslan od neba, »kakor bi bil dobil od nevidnih moči nalog, naj pride póme, kakor bi pričakal in spremljal gosta, ki so ga te nevidne moči povabile k sebi, gosta, ki je napovedan in dobro došel, ki ga mora varno provesti k njim.« (Str. 42). Bos in brez suknje je mladenič pritekel za njim, ko se je s Kravanjo odpravljal na odločilni pohod, da zavzame zloglasno Škrlatico; zagotavljal je, da zna plezati kakor nihče v Trenti in da bo jutri Kugyja zanesljivo pripeljal na Škrlatico . . . »Kako težko mu je pač moralo biti, da se je tako sam hvalil«, pravi Kugy (str. 42); »kaj se je godilo

dne 15. decembra. — Kugyjevo kratko, klasično označbo starega Špika (str. 26/27) moremo zdaj čitati v podlistku »Jutra«, dne 16. aprila 1926, kjer so iz Kugyjeve knjige prevedene v izboru strani 26 do 33, ki so posvečene pravemu kraljestvu Zlatorogovemu, med in pod Triglavskimi jezери. — Mlajšega Špika pa poznamo vsi slovenski planinci iz predvojne dobe, pravega planinskega kavalirja.

v njegovi tihi, skromni duši? ... Več ko dvajset let je Andrej odtlej hodil z menoj; a tako dolgega in spretnega govora nisem iz njegovih ust slišal nikoli več.« — In res, drugi dan ob 7. uri zjutraj je bila Škrlatica premagana. Komac je bil takoj prevzel vodstvo, Kravanja je zaostal. »Komac je plezal z brezprimernim mojstrstvom in s čudovito lahkoto, urnostjo in eleganco. Kaj takega še nisem videl in tudi pozneje mi ni nikoli kaj takega prišlo pred oči. Edino Danijel Maquignaz iz Valtournanche me je v svojih najboljših letih spominjal nanj.« Tako sodi dr. Kugy (str. 43), ki je poznal najboljše vodnike svetovnega slovesa, o našem skromnem Andreju Komacu.

Ne vem, kje v zgodovini imamo tako idealno razmerje med »gospodom« in »služiteljem« kakor tu. Besed skoraj nič, le čustvo, umevanje, zaupanje, delo, zvestoba. Ko je Kugy prenočeval visoko gori v Jalovčevih stenah, nič kaj ugodno v družbi čudaka Pečarja-Bobeka, kdo sedi v prvem jutranjem svitu, ko Kugy ravno oči odpre, tiho se smehljaje poleg njega? In položi pred njega 4 jajca in vrečico krompirja? »Andrej? Andrej!« Zopet smehljaj. »Pa kako? odkod?« Ej, čisto enostavno: Globoko doli v Trenti je zagledal Andrej tisti ogenjček v Jalovčevih stenah, pa si je mislil: »To ne more biti nihče drug nego naš doktor«, pa je vzel okrepčila, kar ga je imel pri rokah, in ga je (v mnogournem hodu, gori v stene) prinesel . . . (Str. 58/59). Kugy pove samo, da so imeli vsled tega dober zajutrek; kako pa se je njegova duša naslajala ob taki ljubezni in mu um občudoval tak turistovski rekord, to vidimo iz cele knjige. Kako lepo ga vzporeja s samim seboj (str. 126): Andrej, siromašni Trentar iz gorosenčne, malosolnčne doline, je kakor njegov stari gospod kljub vsemu težkemu življenju ostal idealist in ni mislil na materialne užitke . . . »Obraz mu je bil obrnjen proti jugu; južne barve so ga začarale . . . Tam je vse drugače«, je rekel tiho, ko je tako zrl tja v deželo solnca . . .

Toda Kugy svojega Andreja ni cenil le z besedami in s prijateljskim zaupnim občevanjem; osigural mu je življenjski položaj. Prva skrb mu je bila, da ga odtegne zapeljivemu divjemu lovstvu; kajti (str. 70) med drznimi divjimi lovci je bil najdrznejši baš Andrej, samo da so to pač vsi vedeli, a dokazati mu ni nihče mogel, ker je bilo nemogoče ga zasačiti. Kaj torej? Po Kugyjevem posredovanju sta nova najemnika trentskega lova, Albert in Gaston Bois de Chesne, Komaca nastavila za svojega prvega lovca . . . In nista si mogla izbrati boljšega; Andrej je poznal po poku vsake puške njenega lastnika, poznal vse steze in potrebe divjačine — lovišče je Andrej v kratkem dvignil na doslej neznano višino, plemenita najemnika pa sta svojega lovca naravnost zaneseno ljubila. Albert mu je uredil majhen mlin

ob Soči, Kugy sam mu je odstopil ves honorar, ki ga je dobil za sodelovanje pri knjigi »Erschliessung der Ostalpen«, češ da ga po pravici zasluži — Andrej. Ker je bil Andrej poleg tega majhen posestnik ter erarični gozdni čuvaj, je bil naposled v — za Trentarja — ugodnem gmotnem položaju.

Ni pa mu bilo usojeno dolgo življenje, zdaj, ko bi ga mogel udobneje uživati. Ko je 10. dec. 1908 šel po opravkih v Kranjsko Goro, ga je na Vršiču zadela srčna kap*, na počivališču, ki sta ga bila navajena on in dr. Kugy. — Rojen je bil l. 1853. — Zapustil je naslednika; njegov najstarejši izmed štirih sinov mu je bil tako podoben po telesu in značaju, kakor bi se stari Andrej obnavljal. Toda mlajši Andrej se ni več vrnil v svetovni vojski z bojišč v Galiciji.

Spomin na Andreja je dr. Kugyju združen z najlepšo dobo njegovega življenja. Ne more ga pozabiti. Govoreč o Zlatorogovem kraljestvu nad Triglavskimi jezери (str. 31/32), vsiplje tole cvetje na Andrejev grob: »Bližja mojemu srcu nego Debeli vrh... je Lipova Špica. Ona je bila prva v tem kraljestvu, ki sem se na njo z Andrejem, iz Trente prišedši, povzpел. Dviga se iz velikega obrobja, ki kakor zid loči Trento od doline Triglavskih jezer, in obvlada s svojo ostro režjo na enak način obe kraljestvi. To daje razgledu z nje prav poseben značaj in mik. Danes me vleče tja prav tako močno spomin, kakor pred skoraj petinštiridesetimi leti želja po novostih in odkritjih. In če zdaj stojim tam gori, se sklonim najprej doli proti Trenti. Tam išče moja prva misel in moj prvi pogled skromno mesto, kjer leži na zelenem obronku nad mlado Sočo majhno pokopališče s kamenito ograjo. Tihoganjem pozdravim srce in spomin najzvestejšega moža, Andreja Komaca. Tam spi on, zmagoviti, ki me je neustrašenih oči in z zvesto roko skozi vse delo, vso silo in nevarnost, preko vseh vrhov Julijcev privedel kvišku do največjih časti, kar so jih mogle nuditi te planine. Dokler stojim pokonci v luči in dokler morem vračati zvestobo z zvestobo, živi nepozabljen v mojih mislih.«

* Planinski Vestnik, XV. 1909, str. 18 poroča na kratko o smrti Andreja Komaca. Od str. 90 dalje mu je spisal globokočutno posmrtnico Jos. Abram Trentar; tam so tudi našteje Komaceve odlične zasluge za SPD, ko je to obrnilo smer svojega delovanja zlasti v Trento. Komacevo sliko ima Planinski Vestnik na str. 91; na str. 92 je omenjena njegova zveza z dr. Kugyjem. — Andrej Komac, p. d. »Mota«, se naj ne zamenja z Jožefom Komacem, p. d. »Pavrom«, s katerim je tudi mnogo hodil dr. Kugy in si ga je rad poiskal dr. Tuma.

Te zlate besede zlatega srca denimo Slovenci v srčni okvir. Nobenemu Slovencu še doslej ni bil postavljen tak svetovni spomenik, kakor ga je postavil dr. Kugy v svoji svetovni knjigi Andreju. Širom sveta in lahko rečemo, med najboljšimi (kajti to so in bodo pravi planinci) bo zaslovelo Komacevo ime. Iz njegove krasno izvršene slike (na str. 40/41; posneta je po isti fotografiji, kakor v »Plan. Vestniku« 1909, str. 91, a je seveda tehnično vse drugače izvedena) si bodo bralci vseh narodov tvarjali sodbo o telesnih lastnostih Slovencev, kakor jim nudi dr. Kugy s pristrčnostjo prepojene podatke o naši duševnosti. In sodba ne bo neugodna. Ta srednja, prej majhna postava, vitki, mišičasti, koščeni udje, mirno resni obraz, pogled bistro usmerjen v daljavo — to znači zanesljivo vztrajnost, samozavestno skromnost, samoodpovedno vdanost višjim ciljem, neznaatno zunanost pri nevsiljivo bogati vsebini in — ne vem, kaj še! Študirajte ta obraz, čitajte dr. Kugyjeve besede in si izprašujte vest, ali ste kaj podobni takemu Slovencu.

Blagi, dobri dr. Kugy, verjemi: je med Slovenci še mnogo, mnogo Andrejev, bilo jih je od nekdanj, a nihče jih ni prepoznal, ker jih ni hotel prepoznati ali pa, ker jih je njih lastna družina, ki šteje tudi neslovenske ne - Andreje (še preveč jih je), potiskala v ozadje. Nisi se sramoval priznati svojo ljubezen do Andreja in vračati zvestobo z zvestobo. Zato pa si si tudi namah pridobil ljubezen in zvestobo vseh slovenskih Andrejev. Drugod Te bodo morda le povzdigovali in slavili, Slovenci pa so Tvoji po Andrejevo.

Ne bomo tudi dr. Kugyju pozabili, da se v svoji knjigi (str. 124) simpatično in priznalno spominja delovanja Slovencev in SPD v planinah, da pravilno presoja velezaslužnost našega prvega planinca dr. Tume, da tam v duhu vidi tistega »bodočega moža«, ki bo nadaljeval v Julijskih tam, kjer je Kugy prenehal...

Da dobimo in ohranimo takega »bodočega moža«, se moramo data vzgojiti po preizkušenih dr. Kugyjevih naukih, seveda ako že imamo od prirode potrebne duševne, srčne, telesne darove in nam je bila vcepljena volja, da se ravnamo v življenjskih prilikah po teh naukih.

Najidealnejši odnošaji v domači rodni hiši so bili Kugyju izvor in nauk za vse življenje; tu so bile vsajene krepke, zdrave klice, ki so se razvijale v bujno, neizčrpno нравstveno bogastvo. Kakor bi imeli pred seboj oživotvorjen ideal slovenske, ne samo slovenske: človečanske

hiše. Oče, vzor umnosti in pristrčnosti, mati, oj mati pa tiha svetnica... Kako piše o njih sivolasi svetovnjak Kugy; tudi tega se pojdite učiti vsi, prav vsi, ker ste vsi vsaj otroci, če niste morda tudi očetje, matere.

Oče, rodom iz koroške kmetske hiše iz Lipe pri Podkloštru (sliko rodne vasi vidimo na str. 8), je s svojo skrbnostjo odstranil življenjske težkoče svojemu sinu. Življenje je očetu kazalo resno stran in negova dobrotljivost mu je prinesla mnogo razočaranja, a vendar ni nikoli popustil. Smisel za prirodo je vcepil sinu on, planinsko vnetost mu je vodil v prave meje. »Pod njegovim vplivom in brž ko sem se zavedal odgovornosti, sem krenil v šolo previdnosti, pomislil vedno na konec in se ravnal po pravilu: Drzen v sklepu, preudaren v izvršitvi, ter se vedno obdal s prvovrstnimi ljudmi. Prej, kakor bi sicer bilo mogoče, sem prišel do spoznanja, da mora planinec v planinah živeti, neumreti in da smrt v gorah ni vselej konec junaka, ampak večkrat velika neumnost.« Str. 13. To so trde besede, a baš neustrašeni Kugy jih sme izreči. Da, zavest o odgovornosti, to je tisto, o odgovornosti napram sebi, dolžnosti, svojcem, družbi, narodu, človeštvu... Kugy je zgodaj izgubil očeta, prevzel je kot mladenič njegove odgovornosti in jih vrši še danes v polni meri; pa vendar je postal najdrznejši plezalec!

Odgovornost tudi napram materi.

Mati, Kugyjeva mati! Kako je bila v skrbeh za svojega sina, zlasti ker je odhajal na svoje največje ture potem, ko očeta ni bilo več. Res se je sin trudil, da bi ji pokazal svoja podjetja kot malenkostna in je znal resnico spretno prikrivati. Ljubeča mamica ni hotela sinu kvariti njegovega tako idealnega planinstva, se je delala, kakor bi mu verjela, a je iz cilja njegovih železniških voženj po zemljevidu hitro sklepala, kam je pravzaprav šel. Ko je dobila razglednico od Lago maggiore, je s strahom ugotovila: »Julij bo gotovo prečil M. Rosa.« (Str. 13.) Enkrat se je peljala za njim pod Gr. Glockner, kjer je po opisih prebivalcev spoznala, da je sin res ondi (str. 21.). — In káko varstvo mu je dala na pot, vsakikrat? Bogata tržaška gospa je, kakor to stori tiho ljubeča slovenska kmečka mamka, svojega Julija pri vsakem odhodu na planinske ture ob slovesu pobožno pokrižala in »vselej so ji«, pripoveduje ginjeno dr. Kugy, »ustnice zdrhtele na poseben način. Jaz sem se mirno dal pokrižati in sem ji skušal težek trenutek cmiliti s kakim slabim dovtipom. Dovtip je imel namen, da se bo mati, kadar ji bo ob dnevih moje odsotnosti šlo na jok, vsled njega nasmehnila... Pri tem je ostalo vedno, tudi v poznejših časih. Tudi ko so mi lasje osiveli in je ona bila stara

mamka, sem prejel tiho svoj križ, sem videl drgetajoče ustnice in sem priskočil s svojim slabim dovtipom ... Ko matere ni bilo več, je prevzela ljuba teta pokrižanje ... Morete misliti o tem, kakor hočete; jaz verujem, da morajo tisti mnogi angeli varuhi, ki so imeli tekom let z menoj posla, biti v neki zvezi s temi križi.«

Dr. Kugyjeva mati je hči našega pesnika Jovana Veselakoseskega. Koseski je pred 70. leti (1846) poslal v svet svojo himno o slovenskem kmetu — oratarju: »Kdo je mar?« in je skozi četrtsotletje navduševal Slovence za narodnost, za visoke misli, za človečanstvo. Sodobniki pričajo, kako je s svojo donečo besedo navduševal in navdušil. Ni mu bilo usojeno, da bi užival sadove; kajti usoda ga je ločila od mladine in od skupnih realnih tal.

Koseskega vnuk dr. Kugy pa izhaja iz realnih tal, iz trde zemlje, in nas dviga najprej na vidne višine, na naše gore in vodi tiste, ki se znajo in morejo ž njim povzpeti na njih vrhove, odtod še višje, višje, višje v nedogled, pa v doslutnjo idealov. A dviga sebe in dviga nas, ne le z besedo in do besed, ampak s čilim dejanjem in do dejanj. Stoječ na višini svojih uspehov in povsod priznan, pa se zaveda, da ne tvori on in njegovo delo završetka, ter kliče in vabi naslednike, nadaljevalce. (Str. 295.)

»Čas koraka dalje in mi odstopamo eden za drugim, oko še obrnjeno na sijaj planin. Te pa se bliščijo preko človeških usod in človeških dob v nikdar posihajoči lepoti. In leto za letom zanetijo v tisočih bogoblagoslovljenih mladih srcih čisti in sveti plamen ljubezni in hrepenenja po njihovih večnih višavah. Ko se mi počasi in obotavljaje pripravljamo na slovo, se približujejo njih krasne čete. Deset, morda sto za enega izmed nas! Vitke pomladanske postave, kakor smo nekda mi bili. Pozdravljajo nas, ki stojimo ob potu in kažemo navzgor. Njim vsem iz vsega srce planinski pozdrav.«

Tako bodi!

Accipimus omen, anima candida, doctor Kugy.

ČEZ STENE IN GREBENE V SAVINJSKIH PLANINAH.

Prevec Slavko.

(Zadnja skupna tura z † Vlad. Topolovcem).

Omahnila Ti je roka, ki se je dotedaj krčevito oklepala skale, ki Te je vezala s tem svetom, s sedanjostjo. Zadnjič se Ti je oko zaiskrilo, zbegano se ozrlo in se združilo s pogledom Tvojega tovariša. Kak je bil ta pogled! V njem je sijalo tisoč misli, misli onega trenutka, ko človek ve, da je vse končano. Brez glasu si razprostrl

roke, kakor da bi se zadnjikrat hotel posloviti od vsega, kar Ti je bilo drago. — Votlo je odmevalo iz prepada.

Izpolnila se je Tvoja želja, dragi Vlado! Daleč od ljudi spiš v skalnati zibelki. Ni Te hotel vrniti Triglav, preveč si bil njegov. Kaj ne, da Ti je dobro tam gori! Saj si združen s prirodo, ki si jo oboževal. Poslušaj pesmi zelenih borov tam pod seboj, pogovarjaš se z vetričem in mu naročaš pozdrave za vse znance. Potolaži naj roditelje, da Ti ni tako hudo tu gori, kakor mislijo, da Ti je bolje kakor v črni zemlji. Mirno spavaj!

Prišla je jesen, prišla bo zima. Z belim pajčolanom Te bo pokrila, zastrla Te bo pred našimi očmi. Pretekla bodo leta. Kje boš tedaj, Vlado? Ostal nam bo le spomin na dragega tovariša, ki nas je zapustil.

Dovoli, dragi Vlado, da v spomin nate opišem zadnjo turo, na kateri smo bili skupaj. Se li spominjaš kako sva prvikrat začela plezati? Spremljal si me na moji prvi plezalni turi, jaz s tovariši Tebe na zadnji. Potem Te je sprejel Triglav in sedaj si njegov. Nekaj bi Te prosil, Vlado! Ne zameri mi, če pri svojem popisu ne bom nosil na tablici žalovanjan, da naša pot preko sten Turske gore, Skute, Planjave ne bo posuta s solzami. Vesela je bila ta pot, bila je pot zmage in taka mora ostati!

1. Severna Turska gora.

Vso noč smo hodili: Hudnik, Skok, Kore in jaz iz Kamnika do Okrešlja. Po jasni noči je nastopilo oblačno jutro; sive megle so se začele vlačiti okoli vrhov, na vzhodu je žareče jutranje solnce razlilo rdečo svetlobo po težkih oblakih. Ni bil to solnčni vzhod, ki tako poživljajoče, osvežujoče vpliva na popotnika, ki ima za seboj dolgo nočno hojo; manjkala je ona rumeno-rdeča solnčna svetloba, ki s svojim sijajem pordeči gorske grebene, da liki listi ogromne vrtnice streme proti nebu. Ni bilo našega pomladanskega jutra!

Izmučeni smo dospeli na Okrešelj. Skupno ležišče. Jutranji polumrak je napolnil prostrano podstrešje z neko tesnobo. »Ne kolovrati tako glasno!« Naš prihod je zbudil nekatere turiste, zaspane glave so se dvigale iznad odej, oči so se zvedavo opirale v prišlece.

»Kaj si ti, Slavko?« Znan glas je zaklical moje ime. »Vladimir!« Res je bil on, mi smo pa mislili, da je na Štajerskem. Tako je povedal doma. Sam pa je odšel v planine, da bi se srečal z nami. Z dvema tovarišema je prejšnji dan skušal preplezati kamin, ki se vleče od Okrešlja direktno proti vrhu Mrzle gore. Pa se je moral vrniti radi nepristopnega mesta. Zato je bil slabe volje.

Začelo je deževati... Res primeren čas za spanje. Pa kaj smo hoteli drugega!

Opoldne se je zjasnilo in ob 2. uri popoldne smo odšli z Vladimirjem, da bi preplezali severno steno Turske gore. Pet ljudi hkrati ob dveh na Tursko goru! Mala plezalska neumnost, ki je kričala po maščevanju! Od koče smo krenili po mokri travi proti melišču, ki se razprostira pod steno. V kotu stene, ki ga na desni tvori steber, oklepajoč na eni strani Turski Žleb, na levi pa izrastek stene, se nahaja strmo snežišče. Tu je vstop v steno, ki sta ga pred leti uporabila tudi Kajzelj in Tazher. Ko smo premagali snežišče, smo stali v črnem, neprijaznem kotu. Kod naprej? Nad nami mokra in previsna stena, na desni pa stena brez nadaljnega izhoda. Torej levo! Strma in opolzka polica vede tod iz kota ven v steno. Prijemi so zelo krušljivi in nagnjeni navzdol. Neprijetno plezanje! Kore zahteva vrv in Skok ga zavaruje pri prehodu čez to polico. Kmalu smo zopet zbrani na lepem prostorčku nad polico. Skala postane trdna, le tu pa tam jo porašča mah. Ker ni bila tod stena strma, smo plezali skoro vsi drug poleg drugega in smo tako prišli do polovice stene. Ura je bila štiri. Tedaj pa je zadobila stena vse drugačno lice. Iz zmerno nagnjenega pobočja se dviguje strmo, k previsnosti se nagibajoče skalovje. To se da seveda na levo po ozki polici obiti in menim, da je na drugi strani prehod lažji. Tod pa je stena res težavna in odvratna. Šli smo tukaj.

Po kratkem plezanju smo dospeli do jako strmega žleba. Ker nismo upali, da bi ga premagali, smo krenili bolj na desno in smo prišli pod nekak obok, iz katerega je izhod skozi srednje veliko okno. Pod tem obokom smo med kamenjen našli preperelo plezalko. Mislili smo, da je Tazherjeva, ki naj bi jo izgubil pri svojem padcu. Zato smo jo kot relikvijo spravili v nahrbtnik, da bi jo ponesli s seboj v Ljubljano. Pozneje jo je spoznal Kajzelj za svojo. Izgubil jo je bil med plezanjem.

Nad obokom se je začelo maščevanje. Previs za previsom grozi plezalcu. Do vrha stene je le še kakih 50 metrov. Dvoje je mogoče: Ali tod naprej s skrajno težavo še teh par metrov, ali pa nazaj in po polici na levo. »Tod naprej!« Rinili smo naravnost v nemogoče. Nemogoče menim v takem položaju, kakor smo bili. Neprespani ob petih popoldne. Vendar smo poskušali naprej. Skok se je navezal na vrv in prišel po odprti steni do previsa. Kakor je dolg, ga vendar ni mogel premagati. Naskočil ga je prvič in ni našel prijema, ki ga je pričakoval nad zbočeno skalo. Poskusil je drugič. Premagal je prvi previs, a je zašel v nevzdržen položaj, da se je sam komaj vrnil.

Tako je mineval čas. Solnce se je že bližalo zatonu, mi pa še v steni pred nerazrešljivo uganko. Poskušali tu, poskušali tam, povsod previs, nobenega izhoda! Nastopil je večerni mraz in pričelo nas je zebsti. Nismo imeli dovolj odporne sile, da bi bili kos položaju. Sedem proč! Kaj storiti?

Začelo se je običajno posvetovanje. Predlagal sem bivak pod obokom, zanašajoč se na Skoka, ki je velik prijatelj takih stvari. Pa tudi on ni bil za to, kaj šele drugi. Nesrečna utrujenost! Da bi šli na levo po polici, ni bilo več časa. Pet jih ne pride pred nočjo na vrh, tudi če je tam stena otročje lahka. Ali bi šla samo dva? Toda kdo bo šel, kdo se bo vrnil?

Tedaj napravi konec prerekanju Vladimir. »Vsi smo prišli, še vsi se vrnimo. Če ne moremo navzgor, premagajmo steno navzdol. Tudi to je zmaga. Naš povratek ne bo sramoten!« Te besede so odločile.

Solnce se je poslavljal, ko je pet oseb lezlo čez steno navzdol. Kakor so prišli, tako so se vrnili. Utrujeni do skrajnosti so z železno voljo zatirali pojave apatije. Pod teboj brezdno, ki ga napolnjuje večerni polumrak. Skoro ne vidiš tal. Ti pa se pomikaš po malih oprimkih navzdol, v tebi je napeta vsaka žilica do skrajnosti, mišljenje ti deluje kakor še nikoli. Varuj, človek, v takem slučaju prisotnost duha, ohrani ono napetost! Le malo popustiš in ni te več!

Kaj bi bil v takem položaju padec! Bilo bi neskončno ugodje za človeka, ki bi se čutil rešenega te grozne napetosti. Spustiti se, oddehniti se! Kakor je neugodno čustvo napon, tako povzroča čustvo odpona veliko ugodje. Napačno je mnenje, da je padec za nesrečnega plezalca nekaj strašnega. Nasprotno! Kajti človek se pred padcem nahaja v skrajno mučnem položaju in, ko pade, je razrešen naenkrat vsega tega. Komaj ve, kaj se godi okoli njega; instinktivno se skuša zadržati in če se reši, v naslednjem trenutku že ne ve več o tem, kar je bilo. Prehitro je bilo vse. Če pa pade...

Vse nas je zdrave pod steno sprejela noč. Morali smo verjeti, kar smo naredili, moramo tudi prenesti upravičeno grajo plezalčev.

(Konec prih.)

ČEZ HRIB IN DOL.

Na Ortler (3902 m).

Po dolgi vožnji nas je pripeljal D-vlak Wien—Merano do Innichena. Dolomiti! Rožnatordeči od jutranjega solnca, se dvigajo njih ponosne stavbe v modro nebo. In kakor beli biseri na zelenem baržunu se nam zde hoteli na njih podnožju.

Beži, vse beži. Vlak drvi z nami zdaj preko visokih mostov nad penečimi potoki, zdaj mimo visokih slapov, zdaj se lovi jek njegovega enakomernega

drdranja med mogočnimi debli planinskega dozda, na levo in desno se nam pa odpirajo pogledi na sive stene, dokler nam tunel ne zatemni oči.

Preko Fortezze, Bolzano in Merano smo dospeli v Spandigno, ki leži skoro na švicarski meji. Od tu smo se peljali v trg Prad, kjer smo prenočili. — Drugo jutro smo se komaj otresli nadležnih šoferjev in izvoščkov, ki so se ponujali, da nas zavelejo po znameniti Stilfser Joch - cesti (najvišji v Evropi) proti Trafoi. Še kilometra nismo prehodiili, ko nas dohiti elegantni Daimler-voz. Z veličastno naštudirano gesto odklonimo šoferjevo povabilo. Toda ta ne jenja nas nadlegovati in zadnja cena, ki se nam je zdela slednjič izvzeta predvojnemu ceniku, nam je ugajala. Pol minute nato smo že sedeli ko baroni na mehkih blazinah.

Pred vasico Gomagoi smo zagledali privikrat ledene orjake Ortlerjeve skupine. Vtis, ki so ga napravili na nas blesteči ledeniki, se ne da popisati. Bili smo zmedeni, kakor otroci pod božičnim drevesom.

V Trafoi smo se poslovlili od prijaznega šoferja in šli v zmernem tempu proti Edelweisshütte, kamor smo dospeli v prav peklenski vročini. Že od te razmeroma nizko ležeče koč (2500 m) je diven razgled. Vsa Stilfserjoch-cesta z brezštevlnimi serpentinami leži pred nami gori do Gioigo dello Stelvio, preko katerega gledajo švicarski gorski orjaki na Tirolsko. Nad nami se mogočno dviga Ortler, okoli njega pa brez števila bliščečih vrhov.

Okrog poldne smo prišli na Rifugio Payer (3020 m). Bil je pa tudi že zadnji čas; kajti lakota je bila hujša kakor svojčas na Ruskem. Po »izdatnem« kosilu smo pred koč polegli na solnce. Prihajale so iz doline vedno nove partije, med njimi tudi ljudje s »šimi«-čevlji. Zakaj tudi 'ne? Saj je pot do sem lažja ko ona iz Kamnika na sedlo. — Payerhütte (telefon) je priljubljena izletna točka mnogih tujcev iz Suldena in Trafoi-a.

Zvečer se je razvila v koči neprisiljena planinska zabava; naš Celjski kvartet je bil glavna atrakcija! Točno ob desetih še eni »Grüasch Gott!« in nekaj minut nato smo ležali vsak na svojem ležišču. —

Okoli dveh zjutraj sem se prebudil. Ker je skozi špranje prodirala v sobo lunina svetloba, sem stopil k oknu in ga odprl. Prvi trenutek sem pridržal sapo; kak — prizor! Opisati to sliko je nemogoče, kajti »komaj za vsako deveto stvar je beseda!« (Cankar.). Zazdelo se mi je, da se je moj [jaz ločil od telesa, se potopil v globoki tišini in plaval nad srebrnomodro bleščečimi ledeniki navzgor do ostrih grebenov in naprej proti baržunasto črnemu nebu, proti tisočerim zvezdam, ki so se mirno blestele v daljavah. Vse moje prejšnje življenje se mi je zazdelo le kakor hipen san: poulični hrup, služba, zakajene kavarnе, dolžnosti in skrbi — vse samo kratek san, ki je že tako daleč, nekje za težkim zastorom...

Tako je bilo moje razpoloženje, ko sem doživljal čarobno mesečno noč v visokogorski tišini. Sodim, da je moralo biti slično razpoloženje človeka, ki je privikrat zaslutl Boga in njega resno veličanstvo. —

Čarobni noči je sledil diven dan. Ta dan mi je v spominu kot ena sama, neskončno lepa simfonija. Komaj slišno so melodijo začele trepetajoče, rožnate svetlobe na belih vrhovih in temnovijolčaste sence v ledeniških dolinah. Naraščala pa je pesem bolj in bolj, dokler se ni izpremenila v veličastno himno ljubezni in življenja, ki je vrela proti temno modremu nebu. —

Pot od Rifugio Payer do vrha Ortlerja je lažja kakor ona na Grossglockner. Nekaj pazljivosti zahteva strmi Tabaretta-ledenik, ki ga je treba prečiti in takozvana S-kurva tik pod vrhom gore. Pri viharju, megli ali celo pri sneženem metežu pa tura postane lahko usodna. (Lansko leto štirje smrtni slučaj!) Od koč smo rabili do vrha nekaj nad dve uri.

Na vrhu!! Kamor je oko segalo — vrh pri vrhu, morje vrhov in ledenikov. Samo nekaj skupin z brezštevne množice: Monte Rosa, Matterhorn, Bernina, Albula, Sivretta, Oetzthaler Alpen, Zugspitze, Gross-Venediger, Grossglockner, Dolomiti, Marmolata, Monte Cevedale, Brenta, Adamello. Kje so besede, ki bi zbudile pri čitatelju vse globoke vtise, ki smo jih doživljali takrat? Narava se ne da ne opisati, ne prepisati in ne prekopirati.

Ožgani od solnca, smo prispeli popoldne nazaj v Payerhütte. Po kratkem počitku in temeljitom okrepčilu smo se napotili v dolino, preko Tabaretta-Hütte v Sulden. Vso pot smo se ozirali nazaj na bele vrhove, ki so rudeli v žarkih zahajajočega solnca, — zadnji akordi veličastne simfonije. A. Kopinšek.

OBZOR in DRUŠTVENE VESTI.

Planinarstvo u Dalmaciji. Koncem decembra 1925 osnovana je u Splitu Podružnica H. P. D. pod nazivom »Mosor« (planina čudnih dimenzija, do Splita). Taj osnutak značio je embrio: mala grupa od nekoliko mladjih oduševljenih planinara sa nešto starijih. Ali, od onda do danas, ta je grupica toliko porasla, da broji već preko stotinu ispravnih članova.

Podružnica »Mosor« H. P. D. je bila vrlo aktivna. Svake nedjelje, od decembra do danas, upriličivala je po jednu ekskurziju, usprkos zime i bura. Samo pri najgorem vremenu ekskurzije su se odlagale. Podružnica je tako izvela 13 ekskurzija.

I druge su sekcije bile jako aktivne. Najagilnija je bila prosvjetno znanstvena, koja je priredila 15 predavanja. Zatim foto-sekcija, koja je snimila toliko romantičnih pejzaža sa Dalmatinskih planina.

Na 14. aprila održata je konstituirajuća skupština, koja je bila brojno posjećena i, osim tajničkog i blagajničkog izvještaja, raspravljalo se iscrpno o mnogim aktuelnim problemima planinarstva u Dalmaciji. Birana je nova uprava aklamacijom.

Na Sv. Petra i Pavla idu dalm. planinari na Plitvice, da se sastanu sa planinarima iz Hrvatske. Po svoj prilici da to bude slet planinara iz raznih krajeva ove države.

Dalmacija nema planinarske tradicije. Nema planinarskih kuća. Nema markacija, u kojem pogledu se poduzimaju na brdu Mosoru predradnje, po uputama drugova iz S. P. D. iz Ljubljane. I klima, valjda nije ljeti najprikladnija, zbog žege i jakog sunca — a po brdima Dalmatinskih sami goli kamen, same hridine. Zato je tim radosnija ova prva pojava planinarenja u Dalmaciji, koja, od svih provincija bivše austro-ugarske monarhije, jedina nije poznavala planinarstva. Tek je zametak tu. Još je u povelju sve — o tome nema sumnje — ali on znači realni početak, obzirom da planinarstvo osvaja sve to više duhove i srca širom cijele Evrope. Naravno, doprinjeti će mnogo i drugovi planinari iz Hrvatske i Slovenije širenju i popularisanju ideje: stoga bi bilo poželjno da, kao pioneri svoje ideje, čim češće amo dolaze drugovi iz drugih pokrajina i da pokažu kako i oni znadu da vole silno ove gorde i divne hridi, odakle je vidik širok i vedar — do mora i preko mora. Amo su horizonti bez magle, amo su horizonti čara i divljenja. Zato su hvalevrijedno došli amo — po prvi put u historiji — planinari iz Hrvatske na Uskrsu; i otišli odavle ushićeni i zadovoljni; za to će na Duhove opeta doći. I oni će otići odavle sa impresijama koje se lako ne zaboravljaju.

Bilo bi nam drago da naša lijepa brda posjete i drugovi iz Slovenije. Oni će imati srdačnost i toplinu drugova planinaru iz Splita, i široka obzorja čarobno i velebna. Prave pjesme . . . Alb. Seitz.

»Pogled na naše Alpe med vožnjo.« — Dobra misel, praktična izvršitev! Kdor se bo vozil z vlakom iz Ljubljane na Gorenjsko (tja do Planice), naj si nabavi ta »pogled«. To je žepna knjižica, obsegajoča 10 listov, ki niso sešiti, ampak skupno zloženi, da se dajo raztegniti. Takó raztegnjeno knjižico položi pred se vzdolž in imel boš pred seboj železniško progo s postajami po vrsti, izhajajoč od Ljubljane, in povsod na levo ali na desno obrise vseh gora, ki jih med vožnjo vidiš takisto na levo ali na desno. V kratkem tekstu je tudi pojasnjeno, za katere ture je dotična postaja izhodišče. — Kar se nudi, je za prvo informacijo dovolj. — »Pogled« se naročuje pri »Administraciji voznega reda Ekspres« v Ljubljani. Cena Din 4.—. Knjigarne in planinska društva imajo 25% popusta.

Tudi za druge proge bi bili taki pogledi dobrodošli. Morda jih sestavi izdelovatelj te skice, naš Alojzij Knafelc.

J. T.

Dr. Robert Kermauner, Po pogorju Polhograjskem in okoli Krma. Eno-dnevni izleti. Ljubljana 1924. — Din 20.— (Dobiva se pri pisatelju). — Knjižica žepnega formata (66 strani) je pripraven vodnik za izletnike iz Ljubljane v smereh, ki jih napoveduje naslov knjige. Točno so popisani potje in navedene so krajske, geološke, rastlinske, tudi zgodovinske zanimivosti, ki se nudijo spotoma. S tem se omogočuje, da postanejo izleti nekaj več, kakor enostavni telesni pohod in materieli užitek.

Pisatelju smo hvaležni tudi zato, ker literarno seznanja širši svet s pokrajinami, o katerih se sicer malo sliši, ki pa imajo dovolj znamenitosti.

Knjižnica ima 5 slik, ki pa jim naslove spoznamo šele iz kazala. Pridejan ji je tudi zemljevid Ljubljanske okolice; njegova tehnična izvršitev ni baš vzorna; natis je — vsaj v izvodu, ki ga imam jaz v rokah — zelo zabrisan, manjši tisk jedva čitljiv. — Knjigovez je pri knjigi opravil svoj posel zelo šibko.

Glede podrobnosti naj omenim le tole: Na str. 9 se trdi, da »pomladanskega žefranac« (crocus vernus) n. pr. na Štajerskem sploh ne poznajo. V resnici pa so tam travniki, kjer rase teh cvetlic na tisoče. — Knjiga piše Tošč (str. 25), zemljevid ima Tolstec; razlago imena je prinesel (Ivan Kogovšek) Planinski Vestnik, 1925, str. 40; beseda prihaja od »tolst«; isto velja za Toško (t. j. Tolsto) Čelo (v starih virih »Toustu Zhellu«). Na istem mestu (str. 39) je v »Plan. Vestniku« I. Kogovšek tudi končno pojasnil besedo Jeterbenk, t. j. Hertenberg (Hart am Berg, »gozd ob gori«. Prim našo knjižico str. 21/2).

J. T.

Požgancu še v časten spomin. Kot bivši odbornik in prejšnji urednik »Plan. Vestnika« sem večkrat občeval s Požgancem. Nekoč sem ga vprašal, kako je mogoče, da pravijo vrhu ob koncu Vrat »Štajnar«; saj imajo menda vsi vršaci slovensko ime. »No, gospod«, mi odgovori, »saj mu pravimo mi med sabo Stejnarc?« Od tedaj je izginil Štajner in uveljavil se je »Stenarc«. Tako je bil razboriti Požganc ne samo pomočnik pri stavbah, nego tudi pri imenoslovju.

Končno naj sprožim misel, da bi vrli pokojnik bil vreden vsaj skromnega nagrobnega spomenika tam na pokopališču v Dovjem. Naj se mu na ta način oddolži Plan. društvo!

Anton Mikuš.

Opomba: Nastanek oblike »Ste-iner« (po ljudski izreki z ozkim e = ej) je pojasnjen v mojem spisu »Antibarbarus« str. 32. —

Dr. Jos. T.

Auto-vožnja Kamnik-Stahovica. Kamniška podružnica S. P. D. naznanja, da je izza 18. aprila t. l. tvrdka Kregar & Fajdiga otvorila redno auto-vožnjo ob sobotah in nedeljah od in do vsakega vlaka s kolodvora Kamnik do Stahovice. Po naročilu vozi auto tudi med tednom. Voz je za 20 oseb, taksa nizka. Postajališče je pred Narodno čitalnico. — To uvedbo bodo izletniki in turisti z veseljem pozdravili, ker jim prihrani dolgo in dolgočasno pot po trdi, ravni cesti.

Vsem naročnikom »Planinskega Vestnika«! Uprava »Plan. Vestnika« je ugotovila, da do danes še polovica naročnikov »Plan. Vestnika« ni poravnala malenkostne naročnine Din 40 za tuzemstvo in Din 60 za inozemstvo — za l. 1926.

Ker je uspešni razvoj »Plan. Vestnika« odvisen v prvi vrsti od svojega gmotnega stanja, pozivamo vse naročnike »Plan. Vestnika«, da naj takoj poravnajo zaostalo naročnino in tako sami pripomorejo, da se bo »Plan. Vestnik« ugodno razvijal. Vsak naročnik je prejel v prvi letošnji številki p. ček. položnico, katero naj vsakdo hitro izpolni in nakaže naročnino Osrednjemu Odboru S. P. D. v Ljubljani, Šelenburgova ulica 7/I, kjer se nahaja tudi uprava »Plan. Vestnika«. — Vsakemu zamudniku se bodo sicer zaračunali pri opominu opominjevalni stroški, ki znašajo Din 6.— za enkratni opomin.

Občni zbor Slovenskega Planinskega Društva (Osrednje društvo) se je vršil 10. maja t. l. — Poročilo objavimo prihodnjič.

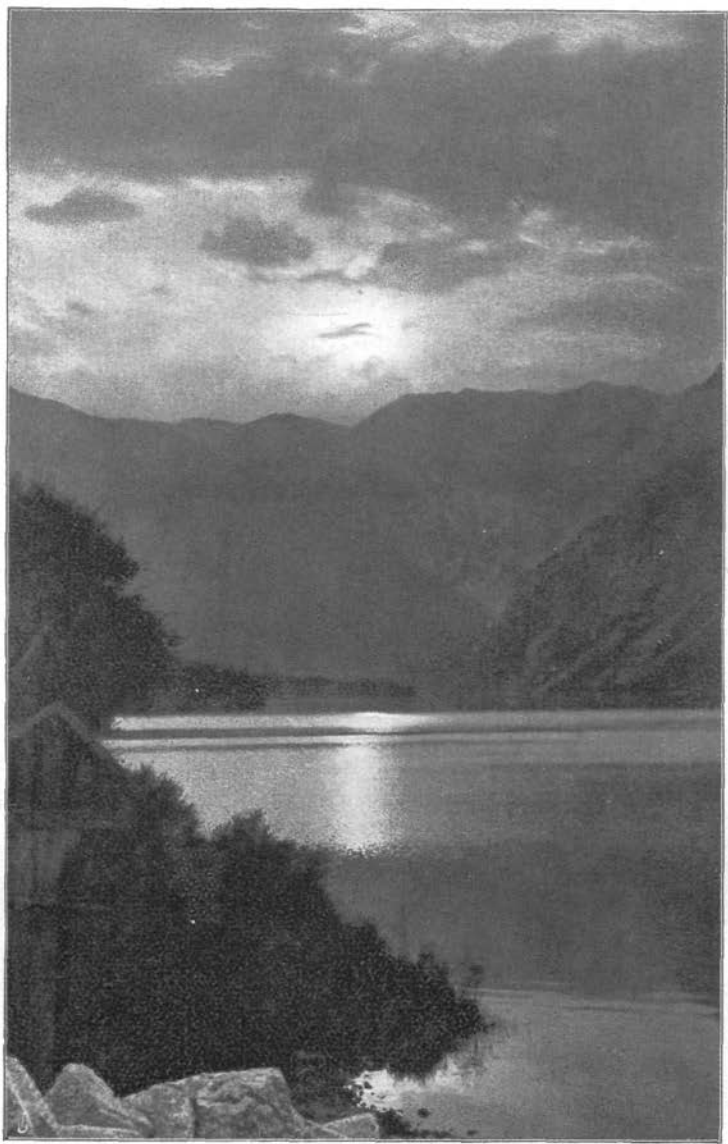
Naše slike. — Solnčni zahod na Boh. jezeru. — »Čudapolna kranjska zemlja, daleč ti enake ni...« Tako pravi stara narodna pesem, katero kaj radi prepevajo Bohinjeci. In bržkone tudi avtorju teh stihov, ko je stal na pobrežju tega prekrasnega jezera, ni bilo mogoče drugače zapeti. Resnično! Daleč naokoli mu ni enakega. Dober poznavalec tega jezera bo tudi priznal, kako raznoterne oblike si nadeva gladina ob raznih časih, na pr. zjutraj ali ponoči v luninem svitu. Kakšna igra barv n. pr. ob zatonu solnca — kakor nam ga v fotografskem posnetku predočuje današnja slika! Pa to je mrtva kopija; to krasoto je treba v resnici videti in ni hvaležnejše točke za oddih in umirjenje izmučenih živcev kakor prebiti svoj dopust ali počitnice v njega najbližji okolici, kjer ima naše Slov. Plan. Društvo vrlo dobro oskrbovane postojanke: Hotel sv. Janez in hotel Zlatorog.

R. —

Vsebina: Dr. Jos. Círil Oblak: Epilog k Etni (str. 121). — Dr. Jos. Tominšek: Dr. Kugy, vzgojitelj človečnosti v planinstvu (str. 123). — Slavko Prevec: Čez stene in grebene v Savinjskih planinah (str. 137). — Čez hrib in dol: Na Ortler (A. Kopinšek, str. 140). — Obzor in društvene vesti: Planinarstvo u Dalmaciji (str. 142). Pogled na naše alpe med vožnjo. Dr. Robert Kermauner, Po pogorju Polhograjskem in okoli Krima. — Požgancu še v časten spomin. Auto-vožnja Kamnik—Stahovica (str. 143). Vsem naročnikom Plan. Vestnika. Občni zbor SPD (str. 144). — Naše slike: Solnčni zahod na Boh. jezeru.

»Planinski Vestnik« izhaja 12 krat na leto in stane v tuzemstvu za celo leto 40.— Din, za inozemstvo 60.— Din. — Naroča, plačuje, reklamira se pri Osrednjem Odboru S. P. D. v Ljubljani. Rokopisi, sploh spisi in poročila za natis se pošiljajo na naslov: Dr. Josip Tominšek, gimn. ravnatelj v Mariboru.

Za uredništvo odgovarja: Janko Mlakar, profesor v Ljubljani. — Izdajatelj: Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani; njegov predstavnik je dr. Fran Tominšek, odvetnik v Ljubljani. — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani. (Priloge slik tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani).

Bohinjsko jezero ob zatonu solnca

Fot. prof. Janko Ravnik